

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio secunda. Vtrum imago Dei sit æqualiter in homine & in angelo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

gine anima. Prima est principium lectionis. Et diuiditur in duas. Primo enim offendit hominem ad imaginem Dei esse creatum. Secundo determinat secundum quam partem sui ad imaginem Dei sit creatus. Secunda ibi, factus est ergo homo secundum imaginem Dei. Prima diuiditur in quatuor. Primo proponit suum intentum. Secundo offendit quod proposuerat. Tertio excludit quorundam opinionem. Quarto addit quandam declarationem suae expositionis. Secunda ibi, imago autem & similitudo. Tertia ibi, filius vero proprie. Quarta ibi, veruntamen hic de. Secunda pars principalis, factus est ergo homo secundum animam, ubi determinat, secundum quam partem homo fit ad imaginem Dei creatus, diuiditur in duas. Primo offendit hominem esse formatum ad imaginem diuinitatis, non solum patris & filii. Secundo offendit quomodo differenter imago hominis etiam filio conueniat. Secunda ibi, quocirca homo. Haec est diuisio lectionis in generali.

1 IN speciali sic procedit, & proponitur primo in generali, quae intendit de creato homine, proponit ergo quales creatus sit homo. Et respondet quod ad imaginem Dei, sicut habetur in Gene. faciamus hominem, &c. In quibus verbis offenditur unitas essentiae, & trinitas personarum. Postea dicit quod illud potest accipi pro imagine increata, quae est idem quod diuina essentia, in qua personae sibi assimilantur, vel pro creatura, in qua factus est homo. Et secundum quam Deo assimilatur. Sed quia imago relationem importat ad illud cuius est imago, & ad cuius similitudinem facta est, ideo essentia non proprie imago dicitur. Postea dicit quod aliqui crediderunt quod filius est imago, homo vero non est imago, sed ad imaginem: hanc opinionem reprobatur per Apolloniam. Alii vero dixerunt quod filius est imago, sed Spiritus sanctus dicitur similitudo, homo vero fit ad imaginem & similitudinem. Et hanc opinionem etiam non approbat. Postea dicit quod homo factus est ad imaginem secundum naturalia, ad similitudinem vero quantum ad virtutes Theologicas, vel ad imaginem, quantum ad cognitionem, ad similitudinem, quantum ad effectum, vel dilectionem boni, vel ad similitudinem, quantum ad essentiam, & ad imaginem, quantum ad superaddita essentiae. Postea dicit quod secundum animam homo dicitur esse imago Dei, filius dei proprie est imago patris, homo vero est imago, quod etiam ad imaginem. Et ideo hoc non habet a se, sed habet eam per creationem. Et subdit quod huiusmodi imaginis signum est erecta statura, quae apparet in corpore. Et in hoc terminatur, &c.

QUESTIO PRIMA.

Vtrum in solis creaturis intellectualibus sit imago.

Thom. 1. q. 93. ar. 2.

Circa distinctio. 16. quaeruntur duo. Primum est vtrum in solis creaturis intellectualibus sit imago. Et videtur quod non, quia imago Dei reperitur in creaturis: vel ut imitatur essentiam diuinam sub ratione naturae, vel sub ratione ideae, non ut imitantur ipsam in ratione naturae. Quia secundum Hilarium imago est species indifferens. Sed quo ad esse naturale quaelibet natura differt ab essentia diuina, plusquam specie, ergo ut imitantur ipsam sub ratione ideae: Sed creatura irrationalis eque perfecte imitatur ideam secundum quam producit sicut creatura rationalis, ergo in vtraque reperitur aequaliter imago.

2 IN contrarium est quod dicit Aug. 14. de tri. quod anima est ad imaginem Dei, quia capax eius est, & loquitur de capacitate per cognitionem & amorem, sed haec non inuenitur in creaturis irrationalibus, ergo &c.

3 RESPONSIO. Videnda sunt duo. Primum est qualiter possit imago Dei reperiri in creaturis. Secundum erit in quibus creaturis reperiat.

4 CIRCA primum sciendum quod cum imago dicat perfectam representationem eius cuius est imago hoc potest fieri dupliciter. Vno modo participando eandem speciem sicut filius simillimus patri, dicitur imago patris. Et hoc modo in diuinis filius dicitur imago patris. Si tamen proprie dicitur imago, quia non est participatione essentiae diuinae similis patri, sed idem. Alio modo dicitur aliquid imago alterius non quidem participando eandem speciem, sed alteram, speciei tamen demonstratiuam. Sicut imago Herculis dicitur aliquid sculptum in lapide vel pictum

in pariete quod sicut sit alterius naturae a natura Herculis, tamen Herculem demonstrat vel repraesentat. Primo modo nulla creatura potest esse imago Dei. Secundo autem modo potest ut statim patebit.

5 QVANTVM ad secundum notandum est quod imago Dei in creaturis dicitur dupliciter scilicet quo ad essentialia, vel quo ad personalia & haec dicitur imago trinitatis. Imago quo ad essentialia consistit in representatione diuinae naturae per naturam creatam, sed imago trinitatis non consistit in representatione trinitatis in eadem per creaturam quo ad naturam partium trinitatis ut sic loquamur. Non enim sicut partes trinitatis increatae sunt tria supposita pater & filius & Spiritus sanctus, sic partes trinitatis creatae sunt ut pater & filius & Spiritus sanctus tria supposita, sed consistit imago trinitatis in simili proportionem partium hie & ibi. ut sicut in trinitate increata sunt tria habentia talem habitudinem originis sic in trinitate creatae. Et ideo consuevit dici quod est ibi quaedam proportionabilitas quae est habitudo duarum proportionum, dicitur ergo quod in solis creaturis intellectualibus reperitur imago Dei, quo ad essentialia & quo ad personalia, quod primo patet de essentialibus. Illud enim solum potest habere rationem imaginis naturae diuinae quod est productum in participatione vltimae & completa & quasi specificae perfectionis diuinae. Cuius ratio est quia imago ut dictum est dicitur aliquid productum in expressam & specificam representationem, sed sola creatura intellectualis est huiusmodi vltima enim & quasi specificae perfectio, siue in Deo intellecta, siue rebus communicata est intellectualitas, ergo &c. Idem patet de imagine trinitatis, quia ibi est solum inuenire imaginem trinitatis ubi sunt tria vnum in essentia & distincta relationibus originis, hoc autem est solum in creaturis rationalibus vel intellectualibus quo ad memoriam, intelligentiam, & voluntatem, ergo &c.

mm. 4. huius
Et 1. lib. 2.
qu. 1. secunda
da part. 1.

6 AD argu. in oppositum dicitur quod creatura dicitur imago Dei, quia repraesentat essentiam diuinam quo ad esse naturae secundum illud quod intelligitur in Deo quasi specificum. Hoc autem fit non participando eandem naturam secundum speciem, de qua imagine procedit dictum Hilarii, sed participando aliam naturam diuinam tamen naturae representationem secundum illud quod in Deo intelligitur quasi specificum, imago autem trinitatis attenditur secundum similitudinem proportionum ut dictum est.

QUESTIO SECUNDA.

Vtrum imago aequaliter sit in homine & in angelo.

Thom. 1. q. 93. ar. 3.

Secundo quaeritur vtrum imago aequaliter sit in homine & in angelo, vel sit in vno perfectius quam in altero. Et videtur quod sit aequaliter in vtroque, quia secundum Aug. 14. de trin. mens ad imaginem Dei est, quia capax eius est participatio eius esse potest. Sed capacitas mentis humanae & angelicae aequalis est. Erimus enim aequales angelis Dei in caelis, ergo &c.

1 IN CONTRARIUM est, quod dicit Greg. quanto in angelo simplicior est a natura, tanto in illo imago Dei magis insinuat impresse.

2 RESPONSIO. Dicendum quod si loquamur de imagine, quantum ad essentialia, sic non reperitur aequaliter in homine & in angelo, sed perfectius in angelo, quam in homine: quod patet, quia in illo est verior & expressior ratio imaginis, quod est productum in maiori participatione diuinae perfectionis, hoc autem est magis angelus quam homo, ergo &c. Si vero loquamur de imagine quoad personalia, quae est imago trinitatis, sic aequaliter est in vtroque imago, quia vbiunque inuenitur eadem proportio, inuenitur secundum gradum indiuisibilem, non obstante diuersa perfectione proportionabilium. Sicut eadem est proportio duorum ad quatuor. Et octo ad sexdecim, quia dupla. Sed imago trinitatis inuenitur in creaturis, quantum ad proportionem quam habent partes imaginis creatae ad similitudinem partium imaginis increatae, & non quantum ad representationem partium per partes quantum ad naturas earum (ut dictum est in questione praecedente) ergo vbiunque inuenitur haec proportio, inuenitur secundum eundem gradum, non obstante diuersa perfectione proportionabilium.

Quar.

Quamquam ergo partes imaginis perfectiores sint in angelo quam in homine, scilicet memoria, intelligentia, & voluntas, sicut natura intellectualis, in qua fundantur, tamen eadem est hic & ibi partium habitudo & proportio & per consequens eadem, quia equalis ratio imaginis.

4 AD argumentum in oppositum dicendum quod mentis humanae & angelicae non est eadem capacitas per naturam, sed per gratiam, secundum naturam enim perfectius capitur Deus ab angelo, quam a nobis. Et ideo in angelo quoad essentialia est perfectior ratio imaginis, sicut & perfectior natura intellectualis. Non autem quoad personalia, quia illa attenditur quoad similitudinem proportionis, quae est in homine & angelo eadem & equalis, ut dictum est.

5 ARGUMENTUM autem in oppositum procedit de imagine, quoad essentialia quae perfectius est in angelo quam in homine.

Sententia huius distinctionis, xvii, in generali & speciali.

Hic de origine animae. Superius determinauit Magister de creatione hominis in generali, hic vero profertur in speciali. Et diuiditur in duas. Primo determinat productionem viri. Secundo mulieris in princ. 17. dist. ibi. In eodem vero paradiso. Prima est principium lectionis & diuiditur in tres. Primo determinat productionem hominis, quantum ad animam. Secundo quantum ad aetatem corporis. Tertio quantum ad locum. Secunda ibi, soluta quaerit. Tertia ibi, hominem ita formatum. Prima diuiditur in duas. Primo inquiritur principium effectuum ipsius animae. Secundo inquiritur de creatione ipsius quantum ad corpus. Secunda ibi, sed utrum in corpore, an extra corpus. Tertia principalis diuiditur in duas. Primo inquiritur utrum ille locus fuerit spiritalis vel corporalis. Secundo ostendit quod corporalis fuerit. Et ostendit qualiter ornatus fuerit. Secunda ibi, in hoc autem paradiso. Haec est sententia & diuisio lectionis in generali.

2 IN speciali sic procedit Magister. Et proponit primo quod anime creatio exprimitur, qui dicitur in spi. in facie eius. spi. vita. Et subdit quod non spirauit faucibus vel manibus corporis, nec animam de sui substantia emisit, sicut quidam haeretici dixerunt. Sed dicitur in iustitia, quando animam fecit, quae anima est status quidam. Postea quaerit utrum anima primi hominis creata fuerit ante corpus. Et responderit quod quidam dixerunt, quod sine corpore creata fuit. Postea vero naturali appetitu quidam corpori fuit vnita. Alii tamen in corpore eam fuisse creatam dicunt, tamen subdit quod quicquid de ea fuerit de aliis animalibus, ita est quod infundendo creantur, & creando infunduntur. Postea quaerit utrum homo fuerit creatus in virili grate. Et responderit quod sic, non virtute creata, sed diuina, ubi etiam subdit quod multa sunt posibilia secundum causas superiores, quae non sunt posibilia secundum inferiores. Postea dicit quod hominem sic formatum posuit Deus in paradiso, qui locus a quibusdam tantum corporaliter, a quibusdam tantum spiritaliter, a Magistro vero corporaliter & spiritaliter intelligitur. Vltimo dicit in hoc paradiso fuisse lignum vite, quod sic intelligendum est, quod vim habebat vitam conferendi, lignum scientiae boni & mali, quod non a natura habuit tale nomen, sed ab euentu, quia post gustum homo experimentaliter cognouit quid sit obedientie bonum, & inobedientie malum, eius autem illius ligni licitus fuit, sed homini fuit interdicitus, ad ostendendum quantum malum fuit inobedientiae, quam graue peccatum est, etiam si per eam fiat quod de se licitum est. Et in hoc terminatur, &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum anima intellectiua vnatur corpori tanquam forma.

Tho. 1. q. 79. ar. 3. q. 5.

Circa distinctionem istam primo quaeritur, utrum anima intellectiua vnatur corpori tanquam forma. & videtur quod non, quia quod inest alicui secundum se, semper inest ei. Sed forma secundum se inest vniri materiae, ergo semper conuenit ei quando est. Sed anima intellectiua corpori non vnita remanet, separatur enim a corpore, sicut perpetuum a corruptibili, ergo &c.

2 IN CONTRARIUM est, quia differentia sumitur a forma rei, sed rationale est differentia specifica hominis, quae conuenit ei ratione animae intellectiuae, ergo &c.

3 RESPONSIO. Absolutè dicendum est quod anima intellectiua vnatur corpori sicut forma. Ad hoc autem probandum non potest efficacior ratio haberi, quam illa quam ponit Aristoteles, de anima dicens sic, Anima est, quod viuimus, sentimus, mouemur, & intelligimus primum, quare ratio quaedam vtique erit, & species. Virtus autem huius rationis est in hoc principio, cuiuslibet operationis oportet esse formam aliquam operantis, sed vnusquisque experitur se intelligere, ergo oportet in vnoquoque esse formam aliquam, quae sit intellectiua principium, hoc autem dicimus animam intellectiuam, ergo &c. Minor de se patet, sed maior probatur, quia forma est agere, alterius vero potentiae pati, ut bene dicit commentator in hoc, quia vnus quod agit per illud, per quod est in actu, hoc autem est forma. Huic autem rationi adeo innuitur Aristoteles, quod dicit eam demumstrationem esse. Vnde in principio illius capituli dicit sic, non enim solum quid est oportet rationem diffinitiuam ostendere, sicut plures terminorum dicimus, sed causam inesse & demonstrare. Et sicut patet ibidem Aristoteles dicit quod per hanc diffinitionem, Anima est quod viuimus, &c. tanquam per medium demonstrationis, concluditur demonstratiua alia diffinitio prius data de anima, scilicet quod est actus corporis Physici, &c.

4 Virtus autem huius rationis patet in hoc, quod omnes qui ab ea differunt, incidunt in praegrandes abusiones, in axime Auerrois, qui dicitur primus fuisse, & praecipuus dehorret, circa materiam istam. Cuius opinio recitabitur primo. Secundo ostenditur quomodo a quibusdam coloratur. Tertio ostenditur quod neque coloratio valet, neque opinio.

5 Quantum ad primum sciendum quod Auerrois ponit intellectum non esse animam nostram, nec aliquid anime nostrae. Sed esse quandam substantiam separatum. Cuius intelligere efficitur intelligere meum, vel alterius, in quantum ille intellectus separatus secundum esse copulatur mihi vel alteri per phantasmatam quae sunt in me vel in alio, quod sic dicebat esse possibile. Nam species intelligibilis secundum ipsum habet duo subiecta, scilicet intellectum separatum & phantasmatam nostram in phantasia. Et ideo per vnam & eandem speciem in ipso & in nobis existentem copulatur nobis intellectus ille, ac per hoc dicitur intellectus ille intelligit, homo intelligit cui copulatur. Et quia phantasmatam diuersa sunt in diuersis, contingit vnum aliquid intelligere alio non intelligente illud, quicquid est enim ibi diuersitatis, totum est ex parte nostrae. Quod autem ex parte intellectus, est vnum tantum, & ideo corruptis hominibus remanet solus vnus intellectus, haec est positio eius in summa, & haec de primo.

6 Quantum ad secundum aliqui colorant, & palliant hanc opinionem hoc modo, accipiunt enim duas suppositiones. Prima est, quod intelligentia est indistincta secundum situm ab eo cui praesens est, quia distinctione secundum situm facit sola quantitas dimensua, qua caret intelligentia. Secundum est, quod forma intentionalis non numeratur per se subiecta, sed per se obiecta, vel causas efficientes, vnde secundum eos plures species alborum possunt esse & sunt in eadem parte medii. Et eodem modo, vna species in diuersis subiectis, si tamen illa subiecta sint, secundum situm indistincta. Ex hoc sic arguitur, vna species intelligibilis potest esse in diuersis subiectis secundum situm indistinctis (ut patet ex secunda suppositione.) Sed ille intellectus potest simul esse cum phantasia nostra indistincte secundum situm (ut patet ex suppositione prima), ergo eadem species potest esse in intellectu illo, & phantasia nostra: quia existente continuatur nobis ille intellectus, & communicat nobis suum intelligere, hoc quantum ad secundum.

7 Quantum ad tertium dicendum est, quod nec palliatio valet, nec opinio de palliatione, patet hoc sic, quia, quauis prima suppositio eorum posset aliquiter concedi, scilicet quod intelligentia sit indistincta, secundum situm ab eo cui praesens est, non quidem posset, quasi in-